

آیین نامه جلوگیری از آلودگی منابع آب (مصوب ۱۳۷۳/۲/۱۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۳/۲/۱۸ بنا به پیشنهاد شماره ۸۶۷-۲۱ مورخ ۱۳۷۲/۵/۲۵ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۴۶) قانون توزیع عادلانه آب - مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ - آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱: عبارات و اصطلاحاتی که در این آیین نامه به کار رفته دارای معانی زیر می باشد:

(۱) سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

(۲) شورای عالی: شورای عالی حفاظت محیط زیست.

(۳) آلودگی آب: تغییر مواد محلول یا معلق یا تغییر درجه حرارت و دیگر خواص فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی آب در حدی که آن را برای مصرفی که برای آن مقرر است مضر یا غیر مفید سازد.

(۴) مواد آلوده کننده آب (آلوده کننده): هر نوع مواد یا عوامل فیزیکی و شیمیایی بیولوژیک که باعث آلودگی آب گردیده یا به آلودگی آن بیفزاید.

(۵) منابع مولد آلودگی آب (منابع آلوده کننده): هر گونه منبعی که فعالیت یا بهره برداری از آن موجب آلودگی آب می شود که شامل منابع صنعتی، معدنی، کشاورزی و دامداری، شهری و خانگی، خدماتی و درمانی و متفرقه می باشد.

(۶) فاضلاب: هر نوع ماده مایع زاید حاصل از فعالیت های صنعتی یا کشاورزی و دامداری یا شهری، بیمارستانی و آزمایشگاهی و خانگی که به آب یا خاک تخلیه گردد.

(۷) مواد زاید جامد: هر گونه ماده جامدی که عرفاً زاید محسوب می شود مانند زباله، خاکروبه، خاکستر، جسد حیوانات، ضایعات مراکز شهری و صنعتی و زواید حاصل از تصفیه، اعم از شیمیایی و بیولوژیک و همچنین فضولات انسانی و حیوانی و مواد زاید بیمارستان ها و غیره.

(۸) آب های پذیرنده: کلیه آب های سطحی و زیرزمینی از جمله قنوات، چاه ها و سفره آب های زیر زمینی و چشمه ها و نیز دریاها، دریاچه ها، رودخانه ها و نهرها و تالاب ها و آبگیرها و برکه ها که فاضلاب و مواد زاید جامد به آنها تخلیه شده یا در آنها نفوذ می کند.

(۹) آب های ایران: کلیه آب های داخلی و ساحلی و دریای سرزمینی که تحت حاکمیت دولت جمهوری اسلامی ایران قرار دارد.

(۱۰) رقیق کردن: کاهش غلظت مواد آلوده کننده در فاضلاب از طریق اختلاط با آب یا آب پذیرنده.

(۱۱) وسایل و روش های مناسب: مناسب ترین وسایل یا روش هایی که استفاده آن با توجه به شرایط محلی، درجه پیشرفت و امکانات علمی و فنی و هزینه های مربوط، رفع یا کاهش مؤثر آلوده کننده ها را امکان پذیر می سازد.

(۱۲) میزان و معیار (استاندارد): حدود مجاز و مشخصات ویژه ای که با توجه به اصول حفاظت محیط

زیست برای آلوده کننده‌ها و جلوگیری از آلودگی آب تعیین می‌شود.

۱۲) مسئول: شخص حقیقی که اداره یا تصدی منابع مواد آلودگی از قبیل کارخانجات، کارگاه‌ها و سایر تأسیسات صنعتی را خواه برای خود، خواه به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر به عهده داشته یا شخصاً به طرق مختلف عامل ایجاد آلودگی است.

۱۴) مواد زائد سمی و خطرناک: هرنوع ماده زائد آلوده‌کننده یا ترکیبی از مواد و ضایعاتی که دارای قدرت صدمه و آسیب زیاد به سلامت انسان یا سایر موجودات زنده یا گیاهان بوده یا بر اثر تماس و تکرار دارای عوارض سوء در آنها باشد و قابلیت آلوده ساختن آب را دارد.

ماده ۲: اقدام به هر عملی که موجبات آلودگی را فراهم نماید ممنوع است.

ماده ۳: سازمان با همکاری وزارتخانه‌های نیرو، کشاورزی، جهاد سازندگی، بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و سایر وزارتخانه‌ها و سازمان‌های ذیربط حسب مورد نسبت به بررسی و شناسایی کیفیت آب‌های ایران از لحاظ آلودگی اقدام خواهد نمود.

تبصره ۱: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مورد آب‌های مشروب از مرحله آبگیر طبق قوانین و مقررات خود عمل می‌نماید.

تبصره ۲: در مورد آلودگی آب‌های دریاها و دریاچه‌ها همچنین رودخانه‌های مرزی با مواد نفتی به موجب قانون حفاظت دریا و رودخانه‌های مرزی از آلودگی با مواد نفتی عمل خواهد شد.

ماده ۴: سازمان موظف است نسبت به شناسایی منابع مختلف مولد آلودگی آب به طریق مقتضی اقدام نماید. مسئولین موظفند اطلاعات و مدارک مورد نیاز را در صورت درخواست در اختیار سازمان قرار دهند.

تبصره ۱: وزارتخانه‌های کشور، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشاورزی، نیرو، صنایع سنگین، معادن و فلزات و جهاد سازندگی و حسب مورد سایر مؤسسات ذیربط همکاری لازم را با سازمان در اجرای مفاد این ماده معمول خواهند داشت.

تبصره ۲: اطلاعات و مدارکی که جنبه محرمانه دارد و توسط مسئولین در اختیار سازمان گذارده می‌شود محرمانه تلقی شده و جز در موارد قانونی مورد استفاده قرار نخواهد گرفت.

ماده ۵: استانداردهای مربوط به آلودگی آب با ذکر روش‌های سنجش و سایر مقررات مربوط توسط

سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تهیه و به مورد اجرا گذارده می‌شود.

تصره: در مورد مقررات مربوط به تخلیه هر نوع فاضلاب به شبکه عمومی فاضلاب شهر و جمع آوری، نگهداری و حمل و دفع مواد زاید جامد کمیسیون دائمی متشکل از نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌های نیرو، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، کشور، صنایع، صنایع سنگین، معادن و فلزات و سازمان حفاظت محیط زیست و سایر سازمان‌های مسئول آب و فاضلاب شهری در وزارت کشور تشکیل و تصمیمات اتخاذ شده به مرحله اجرا گذارده خواهد شد.

ماده ۶: طبقه‌بندی کلی آب‌های پذیرنده اعم از سطحی و زیرزمینی و دریاچه‌ها و آب‌های ساحلی باتوجه به قدرت جذب و تصفیه طبیعی آلوده‌کننده‌ها برحسب اولویت‌ها و به تدریج توسط سازمان با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات مذکور در ماده (۳) این آیین‌نامه تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۷: سازمان موظف است طبق برنامه پیش‌بینی شده از فاضلاب و مواد زاید جامد منابع آلوده‌کننده نمونه‌برداری و نوع و میزان آلودگی هر یک از این منابع را مشخص نماید. در صورتی‌که شدت آلودگی هر یک از منابع آلوده‌کننده بیش از استانداردهای موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه باشد سازمان مراتب راکتباً به مسئول مربوط اخطار خواهد نمود که در رفع آلودگی اقدام نماید. در این اخطار به نوع آلودگی و میزان آن و همچنین مهلت رفع آلودگی که متناسب با امکانات تعیین می‌گردد صریحاً قید خواهد شد.

تصره: در مورد شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی که دارای سیستم فاضلاب عمومی هستند از فاضلاب عمومی شهرک‌ها و مجتمع‌های صنعتی و غیر صنعتی نمونه‌برداری شده و اقدامات لازم برای رفع آلودگی با مسئولیت شرکت و مجتمع به عمل خواهد آمد. در مواردی که واحدهای مستقر در این شهرک‌ها و مجتمع‌ها فاضلاب صنعتی حاوی مواد مسموم فلزات سنگین داشته باشند و از طریق سیستم فاضلاب عمومی قابل کنترل نباشد بنا به تشخیص سازمان حفاظت محیط زیست تا حد مزبور موظف به ایجاد تصفیه‌خانه خواهد بود.

ماده ۸: مسئولین مکلفند ظرف مهلت مذکور در اخطاریه نسبت به رفع آلودگی در حد استاندارد اقدام کنند در غیر این صورت بر اساس ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست از فعالیت یا بهره‌برداری منبع مربوط تا رفع آلودگی جلوگیری خواهد شد.

ماده ۹: در صورتی‌که مسئول منبع آلوده‌کننده با دلایل و مدارک قابل قبول سازمان اثبات نماید که ظرف مهلت مقرر در اخطاریه رفع آلودگی عملی نمی‌باشد سازمان می‌تواند مهلت اضافی مناسب برای این

گونه منابع قایل شود مشروط بر اینکه ادامه فعالیت این منابع خطرات جدی برای سلامت انسان و سایر موجودات زنده در بر نداشته باشد.

ماده ۱۰: سازمان در اجرای وظایف قانونی خود مجاز است هر يك از منابع آلوده‌کننده را توسط مأمورین خود مورد بازرسی قرار دهد، در صورتی که بازرسی هر يك از منابع به موجب قوانین دیگر مستلزم کسب اجازه از دادستان باشد نسبت به اخذ نمایندگی دادستان اقدام خواهد شد.

تبصره: مسئولین مکلفند در اجرای مفاد این آیین‌نامه همکاری لازم را با مأمورین سازمان به عمل آورند.

ماده ۱۱: وزارتخانه‌های صنایع، صنایع سنگین، کشور، کشاورزی و جهاد سازندگی هنگام صدور مجوز احداث و توسعه واحدها و مجتمع‌های صنعتی، معدنی، کشاورزی، دامداری، مرغداری و کشتارگاه یا سایر مراجع صدور مجوز واحدها و مجتمع‌های فوق‌الذکر موظفند استانداردها و مقررات لازم‌الرعايه موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را به متقاضیان ابلاغ نمایند. صدور پروانه بهره‌برداری از واحدهای مذکور مکول به رعایت استانداردها و مقررات فوق‌الذکر است.

ماده ۱۲: مراجع مربوط، رونوشت پروانه تأسیس و بهره‌برداری صادر شده برای واحدهای مذکور در ماده (۱۱) را به سازمان ارسال خواهند داشت.

ماده ۱۳: وزارتخانه‌های مسکن و شهرسازی، کشور و شهرداری‌ها و سازمان‌ها و واحدهای تابع آنها حسب مورد هنگام تهیه طرح‌های جامع و هادی شهرها، شهرک‌ها و مجتمع‌های مسکونی و بهداشتی و شهرداری‌ها موقع صدور پروانه در شهرها، استانداردها و مقررات موضوع ماده (۵) این آیین‌نامه را باید به اطلاع طراحان و مجریان مربوط برسانند.

ماده ۱۴: تخلیه و پخش فاضلاب یا هر نوع ماده آلوده‌کننده از منابع متفرقه به آب‌های پذیرنده به میزان بیش از حد استاندارد ممنوع است. انواع و طبقه‌بندی منابع آلوده‌کننده و متفرقه توسط سازمان و با همکاری وزارتخانه‌ها و مؤسسات ذیربط تعیین خواهد شد.

ماده ۱۵: در مواردی که سازمان بنابر دلایل کافی تشخیص دهد کاهش یا از بین بردن آلودگی ناشی از منابع آلوده‌کننده موجود از طرق دیگر به‌جز انتقال آنها به نقاط مناسب امکان پذیر نمی‌باشد، طرحی در این مورد با همکاری وزارتخانه‌های کشاورزی، جهاد سازندگی، صنایع، مسکن و شهرسازی، نیرو و کار و امور اجتماعی تهیه و پس از تصویب هیأت وزیران به مورد اجرا خواهد گذاشت.

ماده ۱۶: سازمان مجاز است در مواقعی که ضرورت ایجاب نماید استفاده از وسایل و روش‌های مناسب را برای منابع متفرقه برقرار نماید.

ماده ۱۷: رقیق کردن در مرحله تخلیه به عنوان تصفیه ممنوع است مگر در موارد خاصی که به تشخیص سازمان خطرات آلودگی محیط زیست را در بر نداشته باشد.

ماده ۱۸: مسئولین مکلفند تدابیری اتخاذ نمایند تا در مواقع اضطراری که تصفیه فاضلاب‌ها به هر علتی متوقف می‌شود از تخلیه مستقیم فاضلاب به آب‌های پذیرنده خودداری نمایند.

ماده ۱۹: در مواردی که به استناد ماده (۱۱) قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و تبصره آن دستور ممانعت از کار و فعالیت کارخانه یا کارگاهی صادر می‌شود، مراتب به دادستان حوزه قضایی مربوط برای صدور دستورهای لازم اعلام می‌شود.

ماده ۲۰: سازمان به منظور پیش‌گیری از آلودگی آب و تشویق کلیه مسئولین منابع آلوده‌کننده به رفع آلودگی و ایجاد انگیزه برای یافتن وسایل و روش‌های مناسب و تحقیق در این زمینه تدابیر لازم را اتخاذ و به مورد اجرا خواهند گذاشت.

ماده ۲۱: تشریفات ابلاغ اختاریه توسط سازمان به مسئولین منابع آلوده‌کننده تابع قانون آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

ماده ۲۲: چنانچه تخلف از مقررات این آیین‌نامه موجب ورود هرگونه خسارت به محیط زیست آبزیان و منابع طبیعی شود، دادگاه حسب درخواست سازمان، مسئولین را به پرداخت و جبران خسارت وارد شده محکوم خواهد کرد.

آیین‌نامه جلوگیری از آلودگی آب (موضوع تصویب نامه شماره ۹۰۳۰۲ مورخ ۱۳۶۴/۹/۲۸) لغو می‌شود.